

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

BUGU
Journal of Language and Education

2/1, 102-121

TÜRKİYE

www.bugudergisi.com

E-ISSN: 2717-8137

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 15.02.2021

Makale Kabul Tarihi: 11.03.2021

Dudak, H. Ş. ve Biçer, N. (2021). Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine hazırlanan makalelerin incelenmesi. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 2(1), 102-121. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.43>

ÇOCUKLARA YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ÜZERİNE HAZIRLANAN MAKALELERİN İNCELENMESİ*

Hanife Şeyda DUDAK (Yüksek Lisans Öğrencisi)

Amasya Üniversitesi hanife.seyda.dudak@gmail.com ORCID

Doç. Dr. Nurşat BİÇER

Amasya Üniversitesi nursatbicer@gmail.com ORCID

Öz

Bu çalışma, çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yazılmış olan çalışmaların genel eğilimini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma sürecinde "çocuklara Türkçe öğretimi" kavramı üzerinde durulmuştur. Konuyla ilgili çalışmalara Google Akademik arama motoru, Dergipark, Ebscohost ve Researchgate veri tabanları üzerinden ulaşılmıştır. Çalışmada meta-sentez modeli kullanılmıştır. Meta-sentez çalışmaları, ele alınan alan ile ilgili incelenen çalışmaların verilerini, yöntemlerini ve kuramsal yönünü ayrıntılı bir şekilde irdeleme fırsatı sunar. Tarama sonucunda belirlenen çalışmalar içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Bu çalışmalar yayımlanma yılları, yazar sayıları, amaçları, konuları, araştırma modelleri, hedef kitleleri, veri toplamada kullanılan araçlar, verilerin analizinde kullanılan yöntemler ve sonuçları açısından değerlendirilmiştir. İncelenmiş olan makalelerin genel eğilimleri ve makalelerin sonuçları sınıflandırılarak grafik ve tablolar hâlinde verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında hazırlanan makalelerin genel eğilimleri belirlenmiştir. Araştırma sonucunun yapılacak araştırmalara yön göstermesi beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çocuklara Türkçe öğretimi, yabancılarla Türkçe öğretimi, meta-sentez, literatür incelemesi.

A REVIEW OF ARTICLES WRITTEN ON TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE TO CHILDREN

Abstract

This research was carried out to assess the overall trend in articles written in the area of teaching Turkish as a foreign language to children. Throughout the research, attention was paid to the concept of "teaching Turkish to children". Searches were performed through the Google Academic, Dergipark, Ebscohost, and Researchgate databases when deciding on the

* Bu makalenin hazırlanmasında Amasya Üniversitesinde sunulan yüksek lisans seminerinden yararlanılmıştır.

research made on the subject. The meta-synthesis model was used in the study. The Meta-synthesis method offers the ability to deeply analyze the data, methods, and theoretical aspects of the reviewed studies. The articles identified as a result of the scanning were analyzed using the content analysis method. These articles were analyzed in terms of year of publication, the number of authors, aim, topic, research model, intended audience, data collection method, data analysis methods, and results. The general trends of the articles reviewed, and the conclusions of the articles are categorized and illustrated as graphics and tables in the findings section. The results of the analysis determined the general trends of articles published in the field of teaching children Turkish as a foreign language. The results of the research are expected to guide the researches to be conducted.

Keywords: Teaching Turkish to children, teaching Turkish as a foreign language, meta-synthesis, literature review.

Ø. Giriş

Türkçenin yabancılara öğretimiyle ilgili faaliyetlerin artması, beraberinde birçok gelişmeyi de getirmektedir. İçinde bulunduğumuz dönemde birçok ülkeden çok sayıda insan farklı sebeplerden ötürü dilimizi öğrenmek için ülkemize gelmekte ya da yurt dışındaki Türkçe eğitimi veren öğretim merkezlerinde Türkçe öğrenmektedir (Biçer, 2017, s. 237). Çocuklara yabancı dil öğretimi çalışmaları da gelişen şartlara bağlı olarak artış göstermiştir. Dünyanın birçok ülkesinde Türkçe öğrenen ilköğretim veya ortaöğretim düzeyinde öğrenciler bulunmaktadır. Bu çocuklar arasında en fazla oranı Türkiye'ye göç eden çocuklar oluşturmaktadır. Türk eğitim sisteminde yabancı uyruklu öğrenci sayısının gün geçtikçe artmasıyla kültürel etkileşim kaçınılmaz bir durum hâline gelmiştir. Bu öğrencilerin Türkiye'de bulunma ve eğitim görmedeki amaçlarında farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye'de eğitim görmeleri, kendi kararları doğrultusunda olabileceği gibi genellikle ülkemizde eğitime başlamaları zorunlu bir nedenden kaynaklanmaktadır. Türk eğitim sistemine dahil olan bu öğrenciler, seviyelerine bakılmaksızın yaş gruplarına göre sınıflara yerleştirilmekte tüm bunlara ek olarak öğretmenleri, sınıf arkadaşları ve çevresindeki kişilerle iletişim sorunu yaşamakta ve kendilerini yetersiz hissetmektedirler. Bu süreçte öğrenciler fazlasıyla mağdur olmaktadır (Şenel ve Güngör, 2018, s. 127). Bu anlamda çocukların eğitimi üzerinde daha fazla durulmaya ihtiyaç vardır. Bu eğitimler arasında da yabancı dil eğitimi ayrı bir öneme sahiptir.

Pierard (2014) yabancı dil öğrenmenin çocuklara yaratıcı düşünebilme, farklı dilleri öğrenme isteğinde bulunma, hafıza gelişimi ve sentez yapabilme, güçlü iletişim kurabilme gibi yönlerden faydalar sağladığını vurgular (akt. Ayık, 2019, s. 37). Hafız'a (2015, s. 41) göre erken yaşta öğrenilen yabancı dille çocuğun özgüveni artar, yaratıcılığı gelişir, diğer dillere farkındalığı gelişir ve akıcı konuşma becerisi ilerler. Çocuklara yabancı dil öğretim süreçlerinin yetişkinlerden farklı olduğu bilinmeli ve öğretim sürecinde buna yönelik yöntem ve teknikler tercih edilmelidir. Cameron'a (2002) göre yabancı dil öğrenen çocuklar; yetişkin ve ergenlerden daha isteklidirler ve genellikle akranlarına dönük davranışlar gösterirler. Özellikle motivasyon konusunda çocuklar yetişkinlere göre daha avantajlıdır. Yabancı dil öğrenme sürecini bir oyuna katılma ve keşfetme süreci olarak görüp yetişkinlerin yaşadığı birçok kaygıyı yaşamazlar (Tanrikulu ve Sömek, 2020, s. 193). Bu açıdan öğreticilere büyük sorumluluk düşmektedir. Hiç şüphesiz ki çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde zorluk yaşanan nokta alfabe ve okuma-yazma öğretimidir. Bu aşamada çocuğun doğasına uygun yöntemler tercih edilmeli ve belirli bir plan dâhilinde öğretim gerçekleştirilmelidir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde yaşanan önemli sorunlardan bazıları; gerekli yöntem ve tekniklerin belirlenmemiş olması, yaş seviyelerine uygun ders kitaplarının, etkinliklerin ve materyallerin yetersiz olmasıdır (Hafız, 2015, s. 9). Öğretimde kullanılan materyaller ve yöntemler öğrencilerin düzeyine uygun olmalıdır. Bu öğretim sürecinin daha verimli işlenmesini sağlayacaktır. Ayrıca yabancı dil eğitiminin verimini etkileyen bir diğer durum ise yaş etkenidir. Çocuklara yabancı dil öğretmek özel bir uğraştır; çünkü çocuklar diğer öğrencilerden farklıdır. Bu nedenle, erken yaşta başarılı bir öğretim için öğretmenin bu öğrencilerin özelliklerini,

içgüdülerini ve ilgilerini bilişsel, dil bilimsel ve duygusal yönleriyle anlaması, öğrencilerin sürece katılması ve dersin amacına ulaşması noktasında önemlidir (Asmini, 2012). Yabancı dil eğitimine olabildiğince erken yaşta başlanmalı, bu sayede hedef dil birey tarafından iyi düzeyde öğrenilebilecektir.

Yetişkinlere yabancı dil öğretilirken kullanılan yöntem ve tekniklerle çocuklara öğretilirken kullanılması gerekenler arasında farklılıklar vardır. Bialystok'a (2001) göre bilişsel süreçler, dil öğretiminin merkezinde bulunur. Çocuklarla yetişkinlerin zihinsel işlemleri yapma şekli ve hızı önemli ölçüde değişmektedir. Bu konuda öğretmenlerin alan yeterliliklerinin ve öz yeterlilik algılarının etkisi oldukça fazladır. Görevlendirilen öğretmenlerin alan hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bulut, Soysal ve Gülçiçek (2018), öğretmenlerin yabancı öğrencilere özellikle Türkçe derslerinde diğer çocuklarla aynı eğitimi verdiklerini; yabancı öğrencilerin dil sorununa çözüm bulamadıklarını; yabancılar Türkçe öğretimi alanında herhangi bir eğitim almadıklarından bu sorunlarla karşılaştıklarını belirtmektedirler.

Son yıllarda gittikçe önem kazanan yabancılar Türkçe öğretimi alanının öğretim çalışmalarının iyileştirilmesi üzerindeki etkisi göz ardı edilemez. Ama çalışmalara bakıldığında yetişkinlere yönelik olarak yapılan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi çalışmalarının çoğunlukta olduğu göze çarpmaktadır. Günümüzde Avrupa Dil Konseyinin birden fazla dil bilen, birden fazla kültüre uyum sağlayabilen birey yetiştirme politikalarına da baktığımızda “yeni dünya insanı” kavramı oluşturmak için çocukluktan başlamak gerekir (Hafız, 2015, s. 10). “Modern dil öğretim yaklaşımlarında, dil öğretiminin yanında o dili kullanan insanların kültürünün de öğretiminin başarıya ulaşmada önemli olduğu belirtilir” (Barın, 2004, s. 25). Erken yaşta yabancı dil öğrenmenin öneminden yola çıkarak alanda yapılacak çalışmaların çocuklara yönelik olarak gerçekleştirilmesinin daha büyük önem taşıdığını söylemek gerekir.

Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Geçen zamanla birlikte ülkemizdeki yabancı uyruklu öğrenci sayısı artmakta ve bunların büyük bir çoğunluğunun çocuk yaşta öğrenciler olduğu göz önünde bulundurularak bu alana yönelik daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir. Bir diğer dikkat çeken konu ise mevcut çalışmaların çoğunluğunun öğretici görüşlerine dayalı olarak yapılmış olmasıdır. Bu yüzden çocuk yaşta öğrencilerle yapılacak çalışmaların bu alana katkı sunacağı düşünülmektedir. İlgili çalışmalara bakıldığında çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki makalelerin genel durumunu inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılacak bu çalışma, çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kapsamında hazırlanan makalelerin eğilimleri hakkında bilgi edinilmesine sağlamaktadır. Araştırma sonunda verilerin bu alandaki eksikliklerin tespitinin sağlanmasına kaynaklık etmesi beklenmektedir. Bu çalışmanın amacı, çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ilişkin hazırlanmış çalışmaların genel eğilimlerini belirlemektir. Belirtilen amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Makalelerin yayımlanma yılları nelerdir?
2. Makalelerin yazar sayısı kaçtır?
3. Makalelerde hedeflenen amaçlar nelerdir?
4. Makalelerde incelenen konular hangileridir?
5. Makalelerde kullanılan araştırma modelleri / desenleri nelerdir?
6. Seçilen hedef kitlenin özellikleri nelerdir?
7. Hangi veri toplama araçları kullanılmıştır?
8. Verilerin analizinde hangi yöntemler kullanılmıştır?
9. Elde edilen sonuçların genel durumu nasıldır?

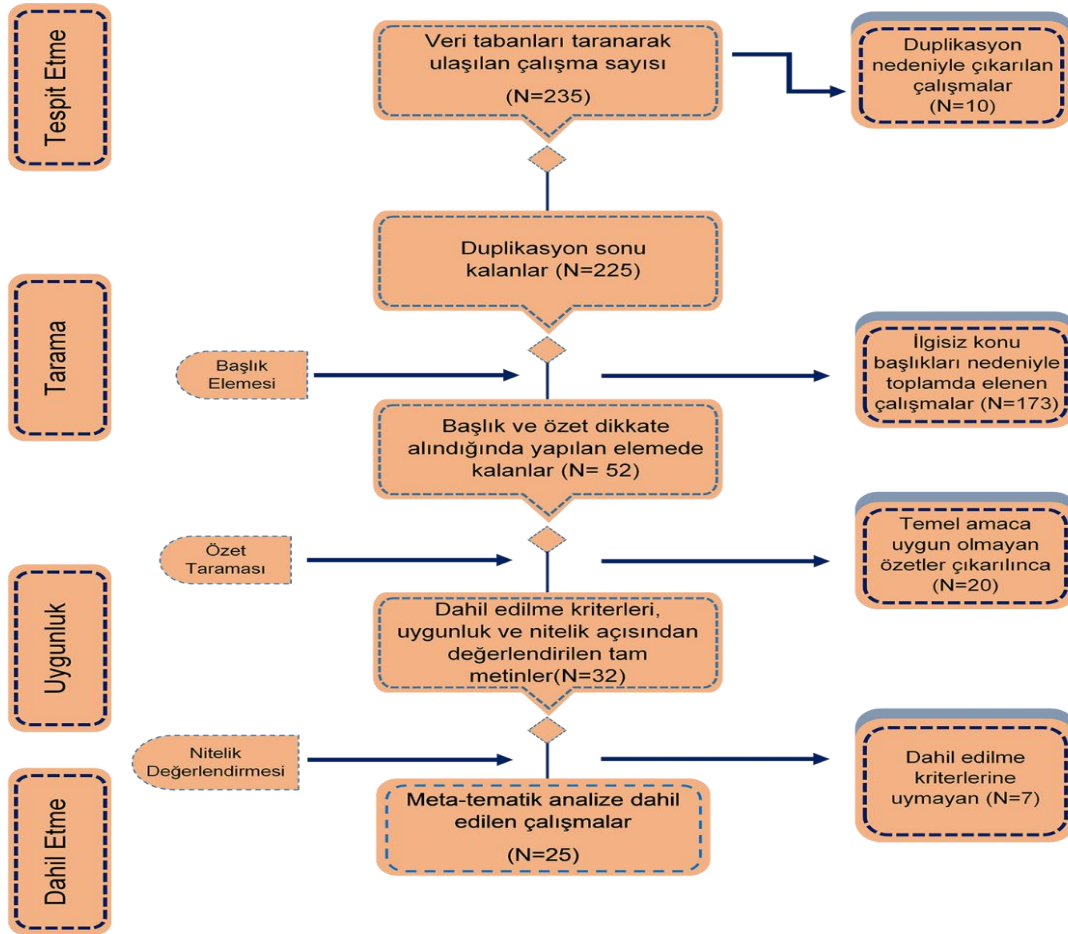
1. Yöntem

1.1. Araştırma Modeli

Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yazılan makalelerin genel durumunu ortaya koymak amaçlı yapılan bu çalışma, meta-sentez deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. “Meta-sentez çalışmaları belirli bir alanda yapılan çalışmaların benzer ve farklı yönlerinin ele alınıp bir başvuru kaynağı oluşturmayı hedefler” (Çalık ve Sözbilir, 2014, s. 34). Bu çalışma ile çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında çalışanlara bu alanın genel durumunun yansıtılması amacıyla bu yöntemle başvurulmuştur.

1.2. Verilerin Toplanması ve Dahil Edilme Kriterleri

Çalışma kapsamında ilgili konuyla ilgili makaleleri belirlemek için Google Akademik arama motoru, TR Dizin, Dergipark, Ebscohost ve Researchgate veri tabanları taranmıştır. Tarama yapılırken “Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi”, “Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi”, “Erken yaşta yabancı dil olarak Türkçe öğretimi”, “Yabancı çocuklar için Türkçe” gibi bazı anahtar kelimeler kullanılmıştır. Bu taramalarda 235 yayın toplanmıştır. Elde edilen çalışmaların sadece makale olması ve çocukların Türkçe öğrenme sürecini ele alması kriteri gözetilmiştir. Elde edilen çalışmalar arasından duplikasyon nedeniyle 10 çalışma, ilgisiz konu başlıkları nedeniyle 173 çalışma, temel amaca uygun olmayan özetler nedeniyle 20 çalışma ve dahil edilme kriterlerine uymayan 6 çalışma çıkarılarak 25 makale araştırmaya dahil edilerek incelenmiştir. Elde edilen makaleler konu, amaç, araştırma modeli/deseni, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve sonuçlar açısından değerlendirilmiştir.

Şekil 1: Meta-Tematik Analize Dahil Edilen Çalışmaların Akış Diyagramı (Moher vd., 2009)

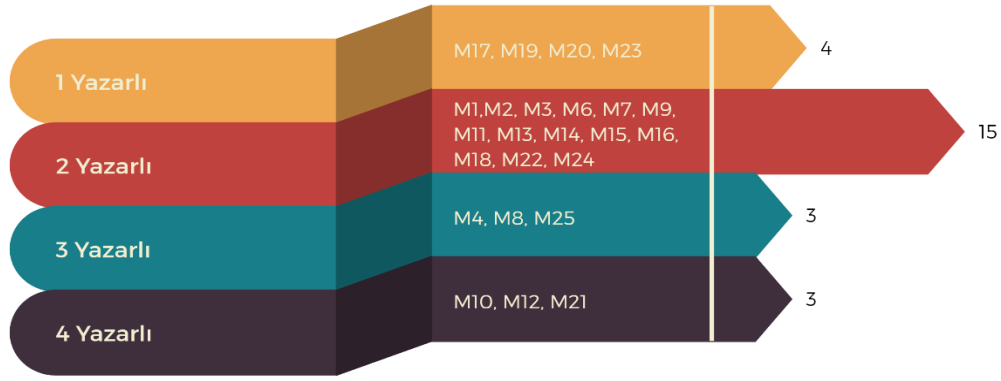

1.3. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan makalelerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. “İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde organize ederek yorumlamaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Makaleler üzerinde iki araştırmacı kodlama yapmış ve kodlardan temalara ulaşılmıştır. Araştırmacıların kararsız kaldığı kısımlar beraber tekrar incelenmiş ve bunlara son şekli verilmiştir. Veriler sunulurken frekans, tablo ve grafiklerden yararlanılmıştır. İncelenen makaleler için M1, M2, M3 gibi kısaltmalar kullanılarak ortaya çıkan verilerin hangi makalelerde bulunduğu belirtilmiştir. Çalışmanın verilerinin güvenilirliği için verilen kodları yansıtan doğrudan alıntılar kullanılmıştır.

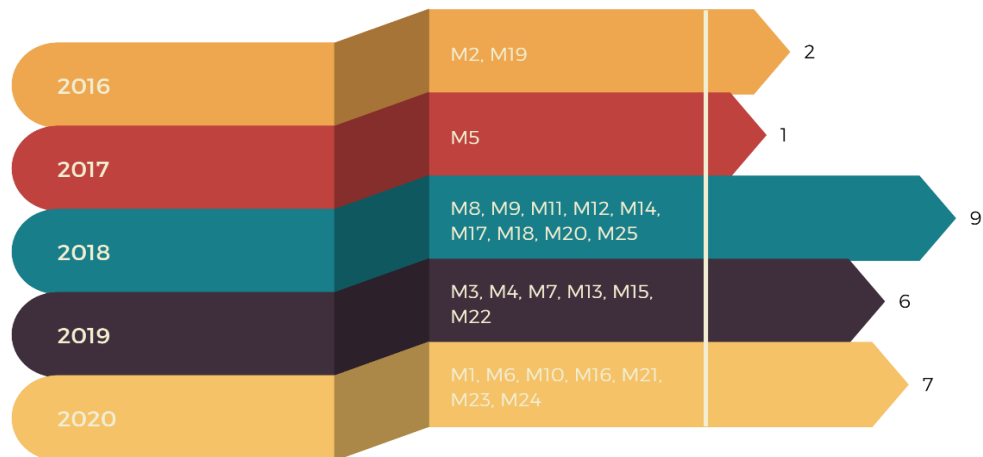
2. Bulgular

İncelenen makalelerin yazar sayılarına bakıldığında 2 yazarlı makalelerin yoğunlukta olduğu görülmektedir. 3 ve 4 yazarlı makalelerin ise daha az olduğu gözle çarpılmaktadır.

Şekil 2: Makalelerin Yazar Sayısı

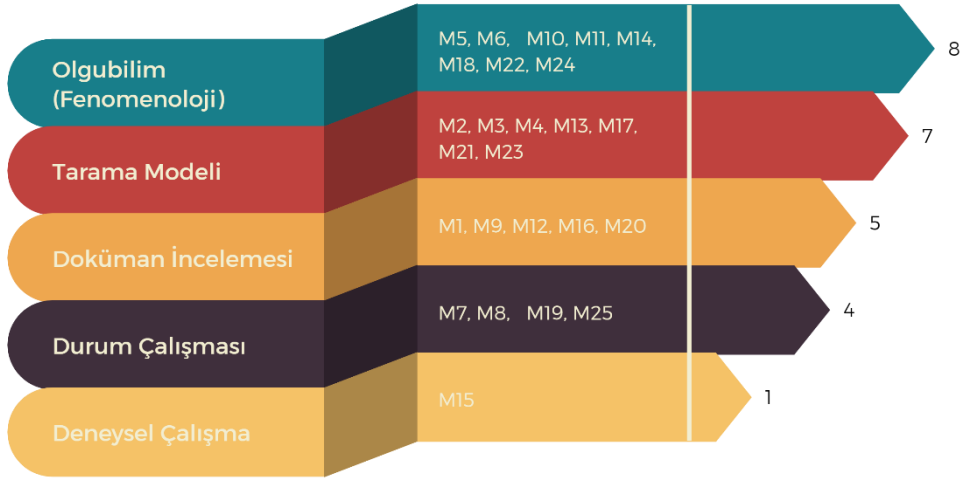
Şekil 3'e göre çalışmaların yıllara göre dağılımı incelendiğinde 2018 yılında artış olduğu görülmektedir. İkinci sırada en çok makale yayımlanan yıl 2020 yılıdır. En az makale bulunan yıllar ise 2016 ve 2017 yıllarıdır.

Şekil 3: Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

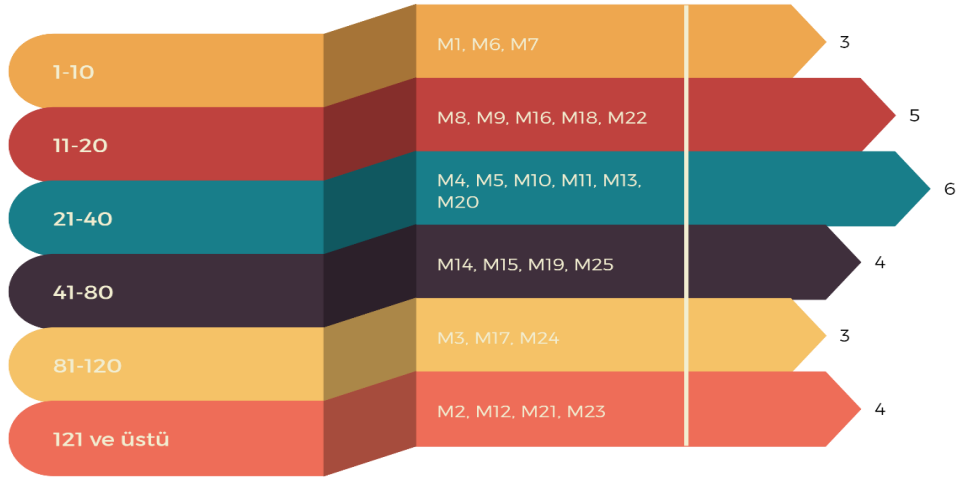
İncelenen çalışmaların araştırma modellerine bakıldığında olgubilim (fenomenoloji) ve tarama modelinin ön plana çıktığı görülmektedir. Deneysel çalışmaların ise daha az kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Şekil 4: Makalelerin Araştırma Modellerin Dağılımı

Bir olguyla ilgili bilgileri elde etmek için bireylerin deneyimlerinden faydalanan olgubilim (fenomenoloji) araştırmasının kullanımıyla bu alandaki durum ortaya konmuştur. Tarama modelindeki çalışmalar mevcut olan bir durumu, var olduğu hâliyle betimlemeyi amaçlarlar.

Çalışmalar, örneklem büyüklüğü açısından değerlendirildiğinde makalelerin çoğunlukla 21-40 kişi aralığında oldukları söylenebilir. Bu durumun nitel araştırma yöntemi kullanılan makalelerin çoğunlukta olması ve nitel araştırmaların az örneklem ve küçük gruplarla yürütülmesinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

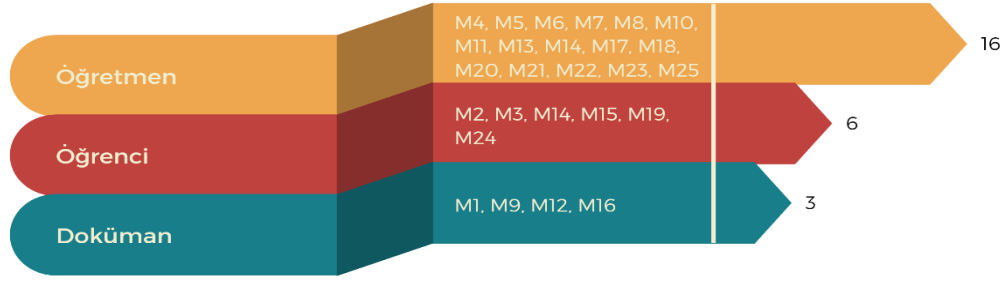

Şekil 5: Makalelerin Örneklem Büyüklüğü

Şekil 6'ya göre çalışmaların çoğunlukla öğretmenlerle yapıldığı görülmektedir. İkinci sırada ise öğrencilerle yapılan çalışmalara gelmektedir. Veri kaynağı olarak dokümanlar diğerlerinden daha az kullanılmıştır.

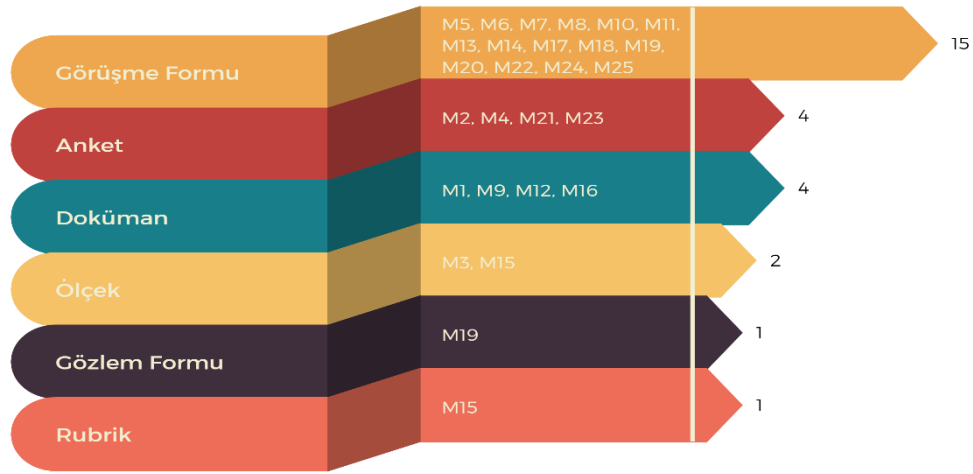

Şekil 6: Makalelerin Veri Kaynağı

Makalelerin veri toplama araçları incelendiğinde görüşme formunun yoğun olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. İkinci sırada ise anket ve dokümanın kullanıldığı görülmektedir. Çalışmalara arasında en az gözlem formu ve rubrik araçları kullanılmıştır.

Şekil 7: Makalelerin Veri Toplama Araçlarının Dağılımı

Verilerin analizine bakıldığında nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizinin ön plana çıktığı görülmektedir. Nicel veri analiz yöntemlerinden olan betimsel istatistik yönteminin diğerlerinden daha fazla oranda kullanıldığı görülmektedir.

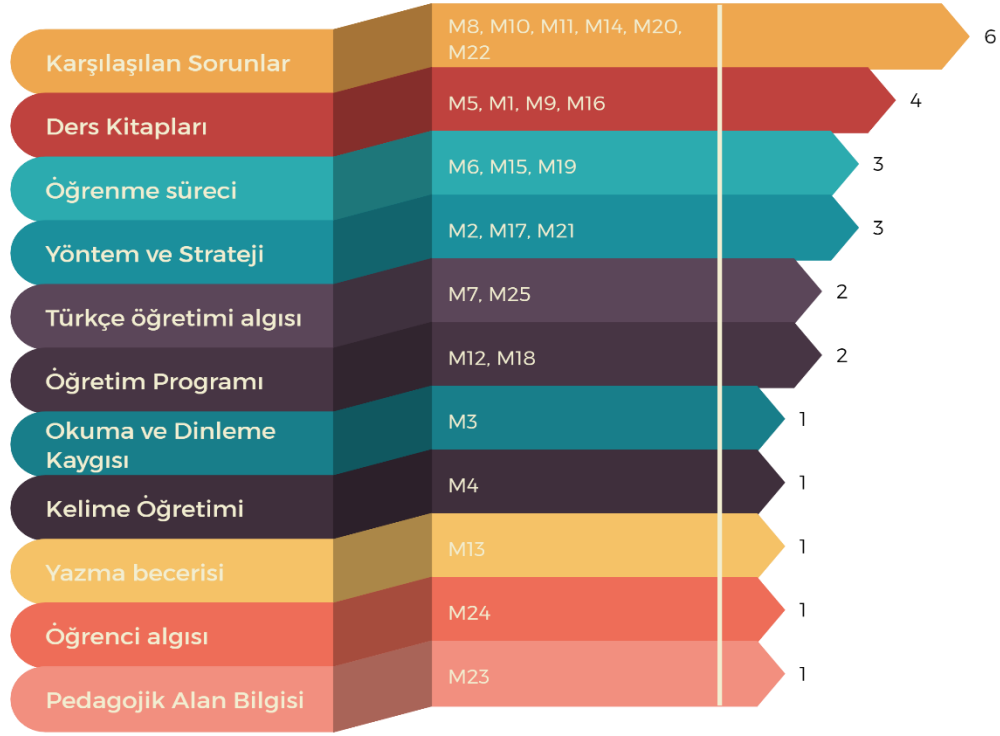

Şekil 8: Makalelerin Veri Analiz Yöntemlerinin Dağılımı

İncelenen makalelerin konu alanlarına bakıldığında karşılaşılan sorunlar, ders kitapları, okuma ve dinleme kaygısı, kelime öğretimi, yazma öğretimi, öğrenci algısı, öğrenme süreci, Türkçe öğretimi algısı, yöntem ve strateji, öğretim programı ve pedagojik alan bilgisi hakkında

araştırmalar yapıldığı anlaşılmaktadır. Bunlardan karşılan sorunlar ve ders kitaplarının revaçta olduğu görülmektedir. Var olan durumda karşılan sorunların tespit edilmesi öğretim kalitesi açısından oldukça önemlidir. Aynı ders kitaplarının incelenmesi ve mevcut durumlarının belirlenip eksiklerinin giderilmesi açısından önemlidir.

Şekil 9: Makalelerin Konu Alanlarının Dağılımı

İncelenen makalelerin yapıma amaçlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda bulunmaktadır.

Tablo 1: İncelenen Çalışmaların Amaçlarına İlişkin Veriler

Amaçlar	Makaleler
Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların öğretmenlerin görüşleri çerçevesinde tespit edilmesi.	M6, M7, M8, M10, M11, M14, M20, M22
Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının uygunluğunun belirlenmesi.	M1, M9, M12, M16
Öğrencilerin dil becerilerine ilişkin durumlarının incelemesi.	M3, M19, M24
Öğrencilerin dil becerilerine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi.	M13, M25
Öğretmenlerin Türkçe öğretiminde kullanılan yöntemlere yönelik görüşlerini belirlemek.	M4, M17
Yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin niteliklerinin tespit edilmesi.	M21, M23
Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin kültür aktarımındaki yerinin incelenmesi.	M1

Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek.	M5
Öğrencilerin okula uyum süreçlerinin değerlendirilmesi.	M24
Eğitsel oyunların öğrencilerin Türkçe öğrenme sürecine etkisinin belirlenmesi.	M15
Dil stratejilerinin kullanımında cinsiyet faktörünün etkisinin araştırılması.	M2
Çocukların yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak program önerisinin sunulması.	M10
Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için kullanılan öğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi.	M18

Tablo 1’de Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili yapılan çalışmaların amaçlarının belirlenmesine yönelik bulgular görülmektedir. Verilere göre çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmaların çoğu; Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlara yöneliktir. 8 çalışmada (M6, M7, M8, M10, M11, M14, M20, M22) bu sorunların öğretmen görüşleri çerçevesinde belirlenmesi amaçlanmaktadır. En çok tercih edilen ikinci amaç ise 4 çalışma ile (M1, M9, M12, M16) çocuklara yabancı dil öğretiminde kullanılan kitapların uygunluğunun belirlenmesine yöneliktir. Öğrencilerin dil becerilerine ilişkin durumlarının belirlenmesine amacıyla yapılan 3 çalışma (M3, M19, M24) bulunmaktadır. Diğer amaçlara ise çalışmalara daha az yer verilmiştir.

Elde edilen veriler neticesinde; Yabancılara Türkçe öğretiminde istenilen başarıya ulaşamadığı söylenebilir. Bu alanda yapılan çalışmaların büyük bir çoğunluğu sorunlara yöneliktir. Bu da hâlen Yabancılara Türkçe öğretimi alanında sorunların var olduğunu göstermektedir. Sorunlar giderilmeden öğretimde istenilen noktaya gelinmesi mümkün değildir. Bu sebeple sorunların giderilmesine öncelik verilmelidir. Tablo 2’de incelenen çalışmalardan elde edilen sonuçlar kapsamında ders kitaplarına yönelik kategorisine ait veriler sunulmuştur:

Tablo 2: Çalışmalardan Elde Edilen Ders Kitaplarına Yönelik Sonuçlar

Ders Kitapları	Makaleler
Ders kitaplarının öğrenci seviyesine uygun olmadığına yönelik görüşler bulunmaktadır.	M5, M12
Ders kitaplarında dil becerilerine ve öğrenme alanlarına dengeli biçimde yer verilmemiştir.	M12, M16
Görsellerle metinlerin bütünlüklerinin uygun olduğu ve metinlerdeki kültür aktarımının yeterli olduğu görülmüştür.	M1
Hazırlanan öğretim setinin biçimsel yönden öğrenci gelişimine uygun olduğu görülmektedir.	M9
Öğretim setinin yönergelerinde eksiklikler bulunmaktadır.	M9
Ders kitabı içeriği, program kazanımlarına göre oluşturulmamıştır.	M12

Tablo 2’de çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarına yönelik bulgular gösterilmiştir. Buna göre; yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılmakta olan kitapların öğrenci seviyesine uygunluğuna yönelik 2 çalışmada (M5, M12), Ders kitaplarının dil becerileri ve öğrenme alanlarının bakımından yeterliliklerine yönelik 2 çalışmada (M12, M16), ders kitaplarındaki görsellerle metinlerin bütünlüklerinin ve metinlerdeki kültür aktarımının yeterliliğine yönelik 1 çalışmada (M1), ders kitabı setinin biçimsel yönden öğrenci gelişimine uygunluğuna yönelik 1 çalışmada (M9), öğretim setinin yönergesindeki eksikliklere yönelik 1 çalışmada (M9), ders kitaplarının program kazanımlarına uygunluğuna yönelik 1 çalışmada (M12) bulgulara rastlanmıştır.

Buna göre en çok değinilen sonuçlardan biri çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılmakta olan ders kitaplarının öğrencilerin seviyesine uygun olmadığıdır. Bir diğeri ise ders kitaplarına dil becerileri ve öğrenme alanlarına dengeli bir biçimde yer verilmemesidir. Elde edilen bulgulara dair şu örnek verilebilir:

Ders kitaplarının öğrenci seviyesine uygunluğuna dair görüşler içerisinde, söz konusu kitapların öğrencilerin seviyelerine uygun olmadığı ağır basmaktadır. Aynı düşüncenin ders kitaplarının içeriğine dair görüşlerle koşut özellikler gösterdiği görülmektedir. Öğrenci seviyesine uygun olduğunu belirten öğretmenlerin yanı sıra kitapların belli kademedeki öğrenciler için daha uygun olduğu fikrinde olan öğretmenler de mevcuttur. Bu yargı ders kitaplarının her seviyeye uygun olmadığını destekler mahiyettedir (M5).

Tablo 3’te incelenen çalışmalardan elde edilen sonuçlar kapsamında yöntem kategorisine ait veriler sunulmuştur.

Tablo 3: Çalışmalardan Elde Edilen Öğretim Yöntemine Yönelik Sonuçlar

Öğretim Yöntemi	Makaleler
Kız ve erkek öğrencilerin dil öğrenme stratejilerini kullanma durumlarında farklılıklar görülmektedir.	M2
Öğretmenlerin çoğunluğunun ders içinde gerekli yöntem ve etkinliklere yer vermediği belirlenmiştir.	M4
Eğitsel oyunlar, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmektedir.	M15
Eğitsel oyunlar öğrencilerin Türkçeye yönelik tutumlarında değişiklik meydana getirmemektedir.	M15
Göreve yeni başlayan öğreticilerin geleneksel yöntemleri tercih ettikleri; ancak hizmet içi eğitim sonrası iletişimsel yöntemi kullanmaya başladıkları tespit edilmiştir.	M17

Tablo 3’te çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan yöntemlere yönelik bulgular verilmiştir. Buna göre; Kız ve erkek öğrencilerin dil öğrenme stratejilerini kullanma durumlarına yönelik 1 çalışmada (M2), öğretmenlerin derste gerekli yöntem ve etkinliklere yer vermediğine yönelik 1 çalışmada (M4), eğitsel oyunların öğrencilerin konuşma becerilerine etkisine dair 1 çalışmada (M15), eğitsel oyunların öğrencilerin Türkçeye yönelik tutumlarına etkisine yönelik 1 çalışmada (M15), göreve yeni başlayan öğretmenlerin geleneksel yöntemi, hizmet içi eğitim sonrası ise iletişimsel yönelik kullanmalarına yönelik 1 çalışmada (M17) bulgulara rastlanmıştır.

Tablo 4'te incelenen çalışmalardan elde edilen sonuçlar kapsamında beceri kategorisine ait veriler sunulmuştur.

Tablo 4: Çalışmalardan Elde Edilen Dil Becerilerine Yönelik Sonuçlar

Dil Becerileri	Makaleler
Öğrencilerin yazma becerilerinde yetersizlikler görülmektedir.	M6, M13
Kelime bilgisinin artması okuma kaygısını azaltarak ve okuma becerisinin gelişimini olumlu etkilemektedir.	M3
Öğrencilerin okuma ve dinleme becerileri iyi düzeydedir.	M6
Türkçe konuşma ortamlarının sınırlılığında dolayı konuşma becerileri zayıftır.	M6
Öğrenciler Türkçe dinleme alışkanlığı geliştirmede eksiklik yaşamaktadırlar.	M19
Öğrencilerin konuşma becerisinde yetersizlikler bulunmasına rağmen kendilerini geliştirmeye olan istekleri yüksektir.	M24
Dil becerilerine yönelik materyallerin yetersizliği dil becerilerinin kazandırılmasında güçlük yaşanmasına sebep olmaktadır.	M25

Tablo 4'te çocukların yabancı dil olarak Türkçe öğrenimindeki becerilerine dair bulgular gösterilmiştir. Buna göre; Öğrencilerin yazma becerilerindeki yetersizliklere yönelik 2 çalışmada (M14, M13), kelime bilgisinin artmasının okuma kaygısı ve okuma becerisi üzerindeki olumlu etkilerine dair 1 çalışmada (M3), öğrencilerinin okuma ve dinleme becerilerinin düzeylerine yönelik 1 çalışmada (M6), Öğrencilerin Türkçe konuşma ortamlarının sınırlılığında dolayı konuşma becerilerinin zayıf olduğuna dair 1 çalışmada (M6), Öğrencilerin Türkçe dinleme alışkanlığı geliştirmede eksiklik yaşadıklarına dair 1 çalışmada (M19), Öğrencilerin konuşma becerilerinde yetersizlikler bulunmasına rağmen kendilerinin geliştirmeye olan isteklerinin yüksek olduğuna dair 1 çalışmada (M24), Dil becerilerine yönelik materyallerin yetersiz olması dil becerilerinin kazandırılmasında güçlükler sebepleri olmuştur (M25) bulgulara rastlanmıştır.

Elde edilen sonuçlar çocukların yazma becerilerinde yetersizlikler bulunduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmadan elde edilen bulgulara şu örnek verilebilir:

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerin yazma becerileriyle ilgili birçok sorunla karşılaştıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin en çok karşılaştığı sorunun kelime hazinesi yetersizliği, kelimelerin Türkçe karşılıklarını bilmeme gibi söz varlığı problemleri olduğu belirlenmiştir. Dile hakim olmayan öğrencinin yazmaya başlarken de bu beceriyi geliştiren süreçte de zorlandığı düşünülmektedir. Dil problemi, birçok beceride olduğu gibi yazmanın da önündeki en büyük engellerden biri olduğu söylenebilir (M13).

Tablo 5'te incelenen çalışmalardan elde edilen sonuçlar kapsamında öğretmen niteliği kategorisine ait veriler sunulmuştur.

Tablo 5: Çalışmalardan Elde Edilen Öğretmen Niteliğine Yönelik Sonuçlar

Öğretmen Niteliği	Makaleler
Yabancılara Türkçe öğretiminde nitelikli öğretmen ihtiyacı olduğu sonucuna varılmıştır.	M21
Öğretmenlerin niteliklerinin cinsiyet, öğrenim durumu ve öğretim kademesi değişkenleri açısından farklılaşmaya neden olduğu saptanmıştır.	M23

Tablo 5’te çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin niteliğine dair bulgular yer almaktadır. Buna göre; çocuklara yabancı dil öğretiminde nitelikli öğretmen ihtiyacı olduğuna dair 1 çalışmada (M21), öğretmenlerin niteliklerinin cinsiyet, öğrenim durumu ve öğretim kademesi değişkenleri açısından farklılaşmaya neden olduğuna yönelik 1 çalışmada (M23) bulgulara rastlanmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre öğretmen niteliği eğitim kalitesi açısından önemli bir etkidir. Bu sebeple Yabancılara Türkçe öğretiminin nitelikli öğretmenler tarafından sağlanması öğretim açısından etkili olacaktır. Buna dair çalışmadan alınan şu örnek verilebilir:

Öğretmenlerin kısa bir zamanda öğrendikleri alan bilgisi ile öğretmenlik formasyonu arasında bir bütünlük kurabilmesi mümkün olamamaktadır. Sonuç olarak ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde nitelikli öğretmenler ancak alan ve öğretim bilgisinin eşgüdümlü olarak verilmesiyle yetiştirilebilecektir. Eğitim sisteminde farklılıkları bilen ve değer veren, çok kültürlü perspektifi olan, yurt içinde ve dışında Türkçeyi öğretecek öğretmenlerin yetiştirileceği programlara ihtiyaç bulunmaktadır (M21).

Tablo 6’da incelenen çalışmalardan elde edilen sonuçlar kapsamında program kategorisine ait veriler sunulmuştur.

Tablo 6: Çalışmalardan Elde Edilen Öğretim Programına Yönelik Sonuçlar

Öğretim Programı	Makaleler
Yabancı öğrencilerin eğitiminde yaşanan problemlere çözüm olabilecek bir program tasarısına yönelik ayrıntılar ortaya konulmuştur.	M10
Yabancı öğrencilere Türkçe dil becerisi kazandırılması açısından Türkçe öğretim programlarının geliştirilmesi gerekmektedir.	M18

Tablo 6’da çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programına yönelik bulgular gösterilmiştir. Buna göre; yabancı öğrencilerin eğitiminde yaşanan problemlere çözüm olabilecek program tasarısına yönelik 1 çalışmada (M10), öğrencilere Türkçe dil becerisi kazandırılması açısından Türkçe öğretim programlarının geliştirilmesine yönelik 1 çalışmada (M18) bulgulara rastlanmıştır.

Türkçe dersi öğretim programlarının Suriyeli öğrencilere Türkçe dil becerileri kazandırması bakımından da incelenmesi ve bu yönde daha etkin programların geliştirilmesi gerekmektedir. Her ne kadar mevcut programın amacı bu olmasa da çalışmanın gelecekte bu amaçla Türkçe dersi için geliştirilecek öğretim programlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir (M18).

Tablo 7’de incelenen çalışmalardan elde edilen sonuçlar kapsamında sorun kategorisine ait veriler sunulmuştur.

Tablo 7: Çalışmalardan Elde Edilen Sorunlara Yönelik Sonuçlar

Sorunlar	Makaleler
Öğrencilerin dil farklılığından dolayı okulda iletişim sorunu yaşamaktadırlar.	M10, M14, M24
Öğrenciler kültür farklılığından dolayı Türkiye'ye uyum sağlama konusunda sorun yaşamaktadırlar.	M7, M8, M14
Ailelerin eğitim sürecine katkıda bulunmaması çocukların akademik başarısı üzerinde olumsuz etkiye sahiptir.	M7, M20
Arapça ile Türkçe arasındaki alfabe farklılığı çocukların zorlanmasına ve öğrenmede güçlük çekmesine neden olmaktadır.	M20, M22
Öğreticilerin yabancılara Türkçe öğretimi sürecine yönelik yeterli bilgiye sahip olmamaları öğretim sürecinin olumsuz etkilemektedir.	M8, M22
Savaşın öğrencilerin psikolojik durumlarına etkilerinden kaynaklı olarak olumsuz durumların görüldüğü ortaya çıkmıştır.	M7
Öğretmenler dil seviyeleri farklı olan öğrencilerin aynı sınıfta olmasından dolayı öğretim sürecinde zorluk yaşamaktadırlar.	M7
Öğrencilerin Türk okullarında eğitim görmeleri Türkçeyi öğrenme ve Türkiye'deki hayata uyum sağlayabilmeleri açısından önemli olacaktır.	M11
Ailelerin çocuklarının Türkçe öğrenmesine yönelik olumsuz tutum içinde olduğu görülmektedir.	M20

Tablo 7'de çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlara dair bulgular gösterilmektedir. Buna göre; öğrencilerin dil farklılığından dolayı okulda iletişim sorununa yaşadıklarına dair 3 çalışmada (M10, M14, M24), öğrencilerin kültür farklılığından dolayı Türkiye'ye uyum sağlama konusunda sorun yaşadıklarına dair 3 çalışmada (M7, M8, M14), ailelerin eğitim sürecine katkıda bulunmaması çocukların akademik başarısı üzerinde olumsuz etkiye neden olduğu yönelik 2 çalışmada (M7, M20), Arapça ile Türkçe arasındaki alfabe farklılığı çocukların zorlanmasına ve öğrenmede güçlük çekmesine neden olduğuna dair 2 çalışmada (M20, M22), Öğreticilerin yabancılara Türkçe öğretimi sürecine yönelik yeterli bilgi sahibi olmamalarının öğretim sürecini olumsuz etkilediğine dair 2 çalışmada (M8, M22), savaşın öğrencilerin psikolojik durumlarına etkilerinden kaynaklı olarak olumsuz durumların görüldüğüne dair 1 çalışmada (M7), öğrencilerin Türk okullarında eğitim görmelerinin Türkçeyi öğrenme ve Türkiye'deki hayata uyum sağlayabilmeleri açısından önemli olduğuna dair 1 çalışmada (M11), ailelerin çocuklarının Türkçe öğrenmesine yönelik olumsuz tutum içinde olduğuna dair 1 çalışmada (M20) bulgulara rastlanmıştır.

Bu verilere göre öğrenciler dil farklılığından dolayı okulda iletişim sorunu yaşamaktadırlar. Dolayısıyla iletişim ve dil sorunu çeken öğrencilerin akademik başarıları da bu durumdan etkilenmektedir.

Çalışmalardan konuyla ilgili alınan bazı örnekler şöyledir:

Mülteci öğrencilerin en temel eğitim ihtiyaçları dildir. Türkçe konuşabilmek, konuşulanları anlayabilmek, iletişim kurabilmek, istek ve ihtiyaçlarını dile getirebilmek ve dersler altında kendilerine kazandırılmak istenen bilgi ve becerileri edinebilmek için dil öğrenmeleri elzemdir. Dil bilmeden, dili etkin bir şekilde kullanarak düşünmeden, iletişim kurmadan, okuduğunu anlamadan sosyal bilgileri, fen bilgisini, matematiği öğrenmeleri neredeyse imkânsızdır (M10).

İlkokul çağındaki çocukların farklı bir kültürle ve eğitim sistemiyle karşılaştıklarında, kendilerini ifade etme, arkadaşları ve öğretmenleriyle iletişim kurma, dersleri anlama konularında sorun yaşadığı ve akademik açıdan yaşıtlarına göre başarısız oldukları sonucuna ulaşmıştır (M14).

Hem Türk akranlarının hem de kendi ifadelerine göre Suriyeli öğrencilerin yaşadığı sorunların başında konuşma becerisi gelmektedir. Bu durum bir kısım Türk öğrencilerinin gözünde onları iletişime kapalı, sadece kendi aralarında ve sürekli Arapça konuşan, gruplaşan, sağlıklı iletişim kuramadığı için gergin ve huzursuz olan bireylere dönüştürmektedir (M24).

Sonuç ve Öneriler

Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili makalelerin genel eğilimlerini meta-sentez yöntemiyle ele almayı amaçlayan bu çalışmada çocuklara Türkçe öğretimiyle ilgili yapılan çalışmalar yayımlanma yılı, yazar sayısı, amaç, konu, araştırma modeli, örneklem, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve sonuçları açısından değerlendirilmiştir.

İncelenen makalelerin yazar sayısında bakıldığında daha çok iki yazarlı makalelerin bulunduğu, üç ve daha fazla yazarlı makalelerin ise çok fazla tercih edilmediği görülmektedir. Araştırmaların yayın yılına bakıldığında 2018 yılından itibaren bir artış olduğu görülmektedir. Bu durum Suriyelilerin Türkiye'ye gelmesi ile yabancı öğrenci sayısında artış olmasından ve bu alana olan ihtiyacın artmasından kaynaklanmaktadır.

İncelenen makalelerin yöntem kısmına bakıldığında araştırma modeli olarak çoğunlukla olgubilim ve tarama modelinin kullanıldığı deneysel modelin çok fazla tercih edilmediği tespit edilmiştir. Araştırmanın örneklemi daha çok öğreticiler oluşturmaktadır. Bu durum neticesinde sorunların tespitinde örneklem çeşitliliğinin az olduğu görülmektedir. Araştırmada veri toplama araçlarından görüşme formunun daha çok tercih edildiği görülmektedir. Bu durum veri toplama araçları açısından çeşitliliğin sınırlı olduğunu göstermektedir. Bu bilgilerden hareketle yapılan araştırmaların yöntem bölümlerinin birbiriyle benzerlik gösterdiği ve birbirine benzeyen çalışmaların yapıldığı söylenebilir. Çalışmaların veri analiz yöntemleri incelendiğinde ise büyük oranda içerik analizinin tercih edildiği görülmektedir.

Çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili makalelerin konu alanlarına bakıldığında çoğunlukla çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlara, eğitim sürecinde kullanılan ders kitaplarının incelenmesine, öğrenme sürecine, eğitim-öğretim sürecinde kullanılan yöntem ve stratejilere, öğrenme sürecine ve öğretim programına değinildiği görülmektedir.

İncelenen çalışmalarda çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmaların çoğunlukla Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların öğretmenlerin görüşleri çerçevesinde tespit edilmesi, çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının uygunluğunun belirlenmesi, öğrencilerin dil becerilerine ilişkin durumlarının incelemesi, öğrencilerin dil becerilerine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi, öğretmenlerin Türkçe öğretiminde kullanılan yöntemlere yönelik görüşlerini belirlemek ve yabancı dil olarak Türkçe öğreticilerinin niteliklerinin tespit edilmesi amaçlarıyla yapıldığı

görülmektedir. Çalışmalarda en fazla rastlanan amaç ise Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların öğretmenlerin görüşleri çerçevesinde tespit edilmesi şeklindedir. Güngör ve Şenel (2018) Türkiye'ye gelen ve Türkçe bilmeden eğitime başlayan yabancı uyruklu öğrencilerin ve ailelerinin dil ve kültür farklılığından dolayı, bizim geleneklerimize uyum sağlamada sıkıntı çektikleri ve bunların öğrencilerin eğitimlerini olumsuz yönde etkilediği ve bu yüzden sorunlar yaşanmakta olduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak bu öğrenciler için okula uyum programları geliştirilmeli, çocukların Türk kültürüne adapte olmaları ve nitelikli bir Türkçe eğitimi almaları sağlanmalıdır.

Çalışmada ele alınan diğer bir konu ise, incelenen çalışmalarda ortaya çıkan sonuçların belirlenmesidir. Bu doğrultuda sonuçlar altı kategoriye ayrılmış ve bu kategorilere göre bir sınıflama yapılmıştır. Belirlenen kategoriler; ders kitaplarına yönelik çalışmalardan elde edilen sonuçlar, yöntemle yönelik çalışmalardan elde edilen sonuçlar, beceriye yönelik çalışmalardan elde edilen sonuçlar, öğretmen niteliğine yönelik çalışmalardan elde edilen sonuçlar, programa yönelik çalışmalardan elde edilen sonuçlar, soruna yönelik çalışmalardan elde edilen sonuçlar şeklindedir. Çalışmalarda yer alan sonuçların büyük çoğunluğuna göre çocuklara yabancı dil öğretimi sürecinde sıklıkla sorunlarla karşılaşmaktadır. Öğrencilerin dil farklılığından dolayı iletişim sorunu yaşama durumu en fazla karşılaşılan sorundur. Öğrencilerin kültür farklılığından dolayı Türkiye'ye uyum sağlamada güçlük yaşamaları da en sık rastlanan sorunlardan bir diğeridir.

Çalışmalardan elde edilen sonuçlar dahilinde eğitim ve öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesi gerekmektedir. Çocuklara Türkçe öğretimi alanı henüz gelişmekte olan bir alan olması sebebiyle istenilen düzeye ulaşamadığı görülmektedir. İncelenen çalışmalardan elde edilen bulgular neticesinde eğitim-öğretim sürecinde birçok aksaklıkla karşılaşıldığı görülmektedir. Alanda yapılan çalışmaların yoğunlukla sorunları tespit etmeye yönelik olduğu görülmektedir. Bu yüzden sorunların çözümüne yönelik araştırmalara da ihtiyaç vardır. Eğitim öğretimde yaşanan sorunların giderilmesi ve öğrencilerin nitelikli bir eğitim alabilmesi için uygun yöntem ve stratejiler tercih edilmeli ve öğrenci seviyesinde uygun ders kitaplarının hazırlanması gerekmektedir.

Kaynaklar¹

- Açık, F. (2008). Türkiye'de yabancılara Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu Bildirisi* (Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü).
- *Akın, E. ve Özenç, E. (2020). Yabancılara Türkçe öğretim kitaplarında kültür aktarımı ile metin ve görsel bütünlüğünün incelenmesi (ABC çocuklar için Türkçe öğretim seti A1-A2). *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 207-229.
- *Akın, H. ve Çetin, M. (2016). Cinsiyet faktörünün yabancı dil olarak Türkçe öğrenim stratejilerine etkisi (Bosna Hersek örneği). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(2), 1021-1032.
- Akpınar Dellal, N. (2011). *Çocuklara yabancı dil eğitimi ve dil edinimi: Nedir? Niçin? Nasıl?* İstanbul: Çanakkale Kitaplığı Akademi.
- Anşın, S. (2006). Çocuklarda yabancı dil öğretimi. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 9-20.

¹ Bu çalışmada meta-sentez kapsamında incelenen makaleler için kaynaklar bölümünde * işareti kullanılmıştır.

- Aslan, N. ve Arslan Cansever, B. (2009). Eğitimde yaratıcılığın kullanımına ilişkin öğretmen tutumları. *Tünav Bilim Dergisi*, 3(2), 333-340.
- Asmini, Ni P. J. (2012). A study of the use of children's literature in the teaching English to young learners at children's house school. *Jurnal Ilmiah Pendidikan dan Pembelajaran Ganesha*, 1(2), 1-15.
- *Ateş, A. ve Bahşi, N. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin kelime bilgisinin okuma ve dinleme kaygısına etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 273-287.
- *Aydoğdu, Z., Aydoğdu, Y. ve Asmaz, A. (2019). Yabancı dil olarak Türkçede kelime öğretimi üzerine bir durum tespiti: Suriyeli ortaokul öğrencilerine Türkçe öğreten öğretmenler örneği. *International Journal of Turkish Teaching as a Foreign Language*, 2(2), 152-164.
- Ayık, S. (2019). *Erken yaşta yabancı dil olarak Türkçe öğretimi: oyunların yazma becerisine etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Aykaç, N. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin genel tarihçesi ve bu alanda kullanılan yöntemler. *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(3), 161-174.
- Barın, E. (2004). Türk soylulara Türkiye Türkçesinin öğretiminde deyimler ve atasözlerinin önemi. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1, 22-26.
- Bayraktar, N. (2003). Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi. *Dil Dergisi*, 0(119), 58-71.
- Bekleyen, N. (2016). *Çocuklara yabancı dil öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bialystok, E. (2001). *Bilingualism in development*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Biçer, E. (2015). Erken yaşta yabancı dil eğitimi. <https://okul.com.tr/aileler-icin/makaleleri/erken-yasta-dil-egitimi-26>, Erişim Tarihi: Aralık 2020
- Biçer, N. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yayınlanan makaleler üzerine bir analiz çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 236-247.
- *Biçer, N. ve Kılıç, B. S. (2017). Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretmek için kullanılan ders kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(4), 649-663.
- *Biçer, N. ve Özaltun, H. (2020). Mülteci ortaokul öğrencilerinin Türkçe dil becerilerine ve okula uyum süreçlerine ilişkin Suriyeli ve Türk öğrencilerin görüşleri. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 23(8), 348-364.
- *Boylu, E. ve Işık, P. (2019). Suriyeli mülteci çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yaşadıkları durumlara ilişkin görüşleri. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(2), 895-936.
- *Boylu, E. ve Işık, P. (2020). Suriyeli mültecilerin yoğun olarak yaşadığı illerde Türkçe öğrenme süreçleri üzerine öğretmen görüşleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 1113-1128.
- *Bulut, S., Kanat Soysal, Ö. ve Gülçiçek, D. (2018). Suriyeli öğrencilerin Türkçe öğretmeni olmak: Suriyeli öğrencilerin eğitiminde karşılaşılan sorunlar. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(2), 1210-1238.
- Cameron, L. (2002). *Teaching languages to young children*. Cambridge: Cambridge: Universty Press.

- Candaş Karababa, Z. C. (2009). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve karşılaşılan sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 265-277.
- Çakmak, C. (2015). Yabancılar Türkçe öğretiminin tarihçesine genel bir bakış denemesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 167-182.
- Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(74), 33-38.
- Çalışır Zenci, S. (2013). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, 10(38), 211-218.
- *Çangal, Ö. ve Yılmaz, C. (2017, Mayıs). Seçmeli dil olarak Türkçe öğrenen Bosna Hersekli çocuklar için hazırlanan “Haydi Türkçe Öğrenelim” dil öğretim setine yönelik bir değerlendirme. *I. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilgi Şöleni*. Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- *Çifçi, T., Arseven, İ., Arseven, A. ve Orhan, A. (2020). Mülteci öğrencilerin eğitiminde yaşanan sorunlar (Sivas ili örneği). *Turkish Studies - Social*, 15(3), 1033-1057.
- Doğan Averbek, G. (2019). Araplara Türkçe öğretmek üzere kaleme alınan Tuhfe-i Fedayî adlı manzum sözlük. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 2(1), 93-111.
- *Doğan, B. ve Ateş, A. (2018). MEB’e bağlı okullarda öğrenim gören Suriyeli öğrencilere yönelik verilen Türkçe dersinin öğretmenler tarafından değerlendirilmesi (Malatya Örneği). *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 1(1), 105-124.
- Durmuş, M. (2013). Türkçenin yabancılar için öğretimi: sorunlar, çözüm önerileri ve yabancılar için Türkçe öğretiminin geleceğiyle ilgili görüşler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 207-228.
- *Er, O., Biçer, N. ve Bozkırlı, K. Ç. (2018). Suriyelilere Türkçe öğreten öğretmenlerin dinleme becerisine bakış açılarının değerlendirilmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(3), 183-199
- Erdem, M. D., Gün, M. ve Sever, P. (2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yöntem seçimi ve alternatif yöntemler. *Turkish Studies*, 10(11), 549-566.
- *Gerçek, Ş., Alkan, B., Aloğlu, E. ve Kurtuluş, M. (2018). Yabancılar için Türkçe öğretimi programındaki konuşma becerisi kazanımlarına ilişkin ikinci dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanmış ders kitaplarının yeterliliği. *Turkish Studies*, 13(23), 107-120.
- Göçer, A. (2009). Türkiye’de Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenlerin uygulamalarına yönelik nitel bir araştırma. *Dil Dergisi*, 145, 28-47.
- Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(3), 797-810.
- Gümüş, S. (2018). Nitel araştırmaların sistematik derlemesi: Meta-sentez. Beycioğlu, K., Özer, N. ve Kondakçı, Y. (ed.). *Eğitim yönetiminde araştırma*. (s. 533). Ankara: Pegem Akademi.
- *Güngör, F. ve Şenel, E. A. (2018). Yabancı uyruklu ilkökullü öğrencilerinin eğitim – öğretiminde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri. *AJESI - Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 8(2), 124-173.
- *Gültutan, S. ve Kan, M. O. (2019). Türkiye’de ilkökullü öğrenim gören Suriyeli öğrencilerin yazma becerisine ilişkin öğretmen görüşleri. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 7(2), 71-86.

- Hafız, H. D. (2015). *8-12 yaş aralığındaki çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Hisar, Ş. G. (2006). *4. ve 5. Sınıf İngilizce derslerinde kullanılabilirlik etkili öğretim yöntemleri üzerine deneysel bir çalışma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- *İnal, M. ve Korkmaz, Ö. (2019). Eğitsel oyunların öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye dönük tutumlarına ve konuşma becerilerine etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 898-913.
- *İşigüzel, B. ve Gir, M. (2020). Türkçenin erken yaşta yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının dil becerileri bağlamında incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 8(3), 324-343.
- Kara, M. (2010). Oyunlarla yabancılara Türkçe öğretimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 407-421.
- *Karakoç Öztürk, B. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğreticilerin yöntemlere yönelik bakış açısı ve farkındalığı. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, 33(11), 969-996.
- *Koçoğlu, A. ve Yanpar Yelken, T. (2018). Suriyeli öğrencilere Türkçe dil becerileri kazandırma sürecinde ilkökul Türkçe dersi öğretim programları ile ilgili öğretmen görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi-Journal of Qualitative Research in Education*, 6(2), 131-160.
- Korkmaz, E. (2018). Yabancılara Türkçe öğretiminde yaşanan bazı sorunlar ve çözümleri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 89-104.
- Koydemir, F (2001). *Erken yaşta yabancı dil öğretiminin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Kurudayıoğlu, M. ve Sapmaz, S. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe konuşma öğretimine dair öğretmen bilişleri. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 8(3), 85-102.
- *Melanlıoğlu, D. (2016). Bosna Hersek örneğinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen çocukların dinleme alışkanlıkları. *Avrasya Etüdüleri*, 50(2), 529-546.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. G., & The PRISMA Group (2009). Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: The PRISMA Statement. *PLOS Medicine*, 6(7).
- *Moralı, G. (2018). Suriyeli mülteci çocuklara Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *OPUS –Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 1426-1449.
- Onursal, İ. (2019). Yabancı dil öğretimi/öğreniminde yaş etkeni üzerine bir değerlendirme. *Dil Dergisi*, 170(1), 40-53.
- Oruç, Ş. (2016). Ana dili, ikinci dil, iki dillilik, yabancı dil. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 45, 279-290.
- Özdemir, C. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi. *Alatoo Academic Studies*, 2, 58-64.
- *Pilancı, H., Çalışır Zenci, S., Saltık, O. ve Yaşar, S. (2020). HEM’lerde Suriyelilere Türkçe öğreten öğretmenler üzerine bir araştırma. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 127-144.
- Sarıer, Y. (2020). Türkiye’de mülteci öğrencilerin eğitimi üzerine bir meta-sentez çalışması: sorunlar ve çözüm önerileri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(1), 80-111.

- Seçkin Polat, Ö. ve Dilidüzgün, Ş. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde şiir etkinliklerinin kültürel işlevi. *Turkish Studies*, 10(7), 815-834.
- *Şen, F. ve Solak, E. (2019). Öğretici görüşlerine göre sığınmacı öğrencilere Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların değerlendirilmesi: Kayseri. *International Journal of Language Academy*, 7(4), 349-360.
- Şengül, K. (2014). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde alfabe sorunu. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(1), 325-339.
- Tanrikulu, L. ve Sömek, Z. (2020). Erken yaşta yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çizgi filmin yeri. *International Journal of Language Academy*, 187-200.
- Tiryakiol, S. (2013). *Dil öğretimi geleneğimizde manzum sözlükler (Tuhfe-i Asım örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- *Türker, M. S. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretenlerin teknolojik pedagojik alan bilgilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(1), 271-292.
- Türkoğlu, D. ve Cihangir, A. (2017). Cebirsel düşünme becerisi üzerine bir meta-sentez çalışması. *Eğitim, Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 25-39.
- Ünal, K., Taşkaya, S. M. ve Ersoy, G. (2018). Suriyeli göçmenlerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 134- 149.

Extended Abstract

Today, when we look at the policy of the European Language Council to educate people who can speak more than one language and adapt to more than one culture, it is necessary to start from childhood to create the concept of "new world person" "(Hafız, 2015, p. 10). "In modern approaches to language teaching, it is stated that teaching the culture of people who use the language and teaching the language are important for success." (Barın, 2004, p. 25). Given the importance of learning a foreign language at an early age, it must be said that it is of greater importance to conduct studies in this field for children. It should be known that foreign language teaching processes for children differ It should be known that foreign language teaching processes for children differ from those for adults, and appropriate methods and techniques process. According to Cameron (2002), children who learn foreign languages are more enthusiastic than adults and adolescents and generally show behavioral differences with their peers. Children are more advantageous than adults, especially in terms of motivation.

Considering the studies on teaching Turkish as a foreign language to children, it is pointed out that the studies conducted are quite limited. Over time, the number of foreign students in our country has increased and since most of them are children, more studies should be conducted in this field. Another noteworthy issue is that most of the existing studies are based on didactic views. Therefore, it is believed that studies with children will contribute to this field. Considering the related studies, there is no study that examines the general situation of the articles in the field of teaching Turkish as a foreign language to children. This study to be conducted examines the trends of articles created in the context of teaching Turkish as a foreign language to children. At the end of the research, it is expected that the data will serve as a source to identify the gap in this field. The aim of this study is to determine the general trends of the studies on teaching Turkish as a foreign language to children.

This study, which aims to show the general situation of articles written in the field of teaching Turkish as a foreign language to children, was conducted using a meta-synthesis design. With this study, this method was applied so that those who work in the field of teaching Turkish as a foreign language to children could be informed about the general situation in the field.

In the study, Google Academic Search Engine, TR Index, Dergipark, Ebscohost and Researchgate databases were searched to identify the articles related to this topic. Some keywords such as "teaching Turkish as a foreign language to children", "teaching Turkish as a foreign language", "teaching Turkish as a foreign language at a young age" and "teaching Turkish to foreign children" were used in the searches. In these searches, 235 publications were collected. 25 articles were included and analyzed in the study. The articles obtained were evaluated in terms of topic, purpose, research model/design, data collection tools, data analysis methods, and results.

Content analysis was used in the analysis of the articles used in the study. Two researchers coded the articles and used these codes to reach the themes. The areas where the researchers were undecided were jointly re-examined and finalized. Frequency, tables, and graphs were used in the presentation of the data. To specify from which article the findings were taken, abbreviations such as M1, M2, M3 were used. Direct citations were used reflecting the codes specified for the reliability of the study data.

From the studies reviewed, the studies conducted in the field of teaching Turkish as a foreign language to children are mainly to determine the problems in teaching Turkish in the context of teachers' opinions and the adequacy of textbooks for teaching Turkish as a foreign language to children. According to most of the results of the studies, problems are frequently experienced while teaching children foreign languages. The most common problem is that students have communication problems due to language differences.

The activities on education and training should be ordered within the framework of the results of the studies. Since the field of teaching Turkish to children is still a developing area, it was found that the desired level could not be achieved. From the results of the studies examined, it is evident that many problems occur in the educational process. It can be seen that the studies conducted in this field are mainly aimed at identifying the problems. Therefore, studies are necessary to solve the problems. Appropriate methods and strategies should be preferred and suitable textbooks should be prepared at the student level to eliminate the problems in education and ensure that students receive a qualified education.

